

POSUDEK DIPLOMNÍ PRÁCE

Petr Mikeska, Třicetiletá válka v učebnicích dějepisu od roku 1869 do roku 2004.

Diplomní práce. Praha 2005. Stran 135.

Práce se snaží v návaznosti na několik podobných pokusů z minulých let mapovat vývoj výkladu důležitých období českých dějin v učebnicích pro různé typy škol. Zvolený historický fenomén (třicetiletá válka) je jistě důležitý, přináší však s sebou několik úskalí. Období je samo o sobě dosti dlouhé, na události nesmírně bohaté a vnitřně složité, navíc se týká stejně významně evropských i českých dějin. Také 125-letý časový úsek, ze kterého byly vybírány učebnice podrobované analýze, se zdá být příliš rozsáhlý a těžko uchopitelný.

Pro obě časové etapy bylo nutno z uvedeného důvodu volit výběrovou metodu, ať se jednalo o konkrétní dějinné události nebo okruh učebnic určených k rozboru. Poněkud bych autorovi vytkl, že ani v jednom případě nevysvětluje jasně kriteria resp. důvody svého výběru. Volba dvou hlavních sledovaných věcných celků (stavovské povstání, Fridrich Falcký a bitva na Bílé hoře resp. Albrecht z Valdštejna) do jisté míry logická, ale poněkud ošidná – zrovna tak by si zasloužil pozornost fenomén pobělohorské emigrace nebo počáteční fáze rekatolizace.

Bez ohledu na způsob konkrétního výběru zkoumaných otázek je třeba připojit ještě dvě koncepční připomínky: 1) třicetiletá válka je v důsledku takového výběru vnímána jako fenomén pouze českých, nikoli také evropských dějin, 2) chybí pokus o sledování otázky, jak učebnice vnímají a hodnotí význam a důsledky celé třicetileté války z obecného, a zvláště z českého hlediska. Z obou uvedených důvodů neodpovídá název práce přesně obsahu, což mělo být v úvodu aspoň vysvětleno.

Uvedené skutečnosti poněkud snižují hodnotu autorem dosažených výsledků. Navíc množství analyzovaných textů i snaha paralelně s nimi hodnotit vývoj historického bádání a

zjistit jeho vliv na učebnice učinily úkol ještě složitějším. Ani pro zkušeného odborníka by jeho zvládnutí nebylo lehkým oříškem.

Členění práce i jednotlivých kapitol je poměrně logické, přestože různá délka jednotlivých zkoumaných období způsobily nestejnou měrou rozsahu kapitol i subkapitol, které bylo někde nutno zkrátit na minimum. V případě sledování vývoje historického bádání bych autorovi vytknul, že se v nejednom případě zabýval i brožurami popularizačně-agitačního typu, které nelze považovat za práce historiků. Jistě bylo vhodnější omezit se na práce profesionálních historiků.

V textu lze nalézt určitá také různá drobnější nedopatření: výklad o vývoji českých dějin na s. 35-35 není doveden až do r. 1918, jak čtenář očekává, Tomáš Pešina nebyl jezuitským knězem (s. 38), agrárníky nelze označovat v období první republiky jako novou politickou stranu (s. 59) apod.

Tyto dílčí detaily nejsou však prvořadě důležité při celkovém hodnocení práce. Shromážděný materiál je jistě bohatý a může posloužit další upřesněné analýze tématu, budou-li jasněji precizovány metody a cíle výzkumu. Takto se zdá, že se autor místy téměř „topil“ v přemíře údajů a interpretací, které bylo třeba nějak analyzovat. Úspěšnost jeho úsilí nebyla za této situace absolutní, ale práce přináší řadu zajímavých postřehů, které mohou být v další etapě výzkumu užitečné. Práci proto k obhajobě doporučuji. Především s ohledem na tuto skutečnost i zjevný rozsah vynaloženého úsilí navrhuji známku „velmi dobře,“ jestliže tomuto stupni bude odpovídat diplomantův projev při obhajobě.

V Praze 9. ledna 2006

dr. Bohdan Zilynskýj